Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

29 ianuarie 2013 *

„Cooperare polițienească și judiciară în materie penală — Decizia-cadru 2002/584/JAI — Mandat european de arestare și procedurile de predare între statele membre — Mandat european de arestare emis în scopul urmăririi penale — Motive de refuz al executării”

În cauza C-396/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel Constanța (România), prin decizia din 18 mai 2011, primită de Curte la 27 iulie 2011, în procedura referitoare la executarea unor mandate europene de arestare emise împotriva lui

Ciprian Vasile Radu,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte, domnul A. Tizzano, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii L. Bay Larsen și A. Rosas, doamna M. Berger și domnul E. Jarašiūnas, președinți de cameră, domnii E. Juhász, A. Ó Caoimh (raportor) și J.-C. Bonichot, doamna A. Prechal și domnul C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 iulie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Radu, de C. Cojocaru și de T. Chiuariu, avocați;

— pentru Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța, de E. C. Grecu, procuror general;

— pentru guvernul român, de R.-M. Giurescu și de A. Voicu, precum și de R. Radu, în calitate de agenți;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčil, în calitate de agenți;

— pentru guvernul german, de J. Kemper și de T. Henze, în calitate de agenți;

— pentru guvernul lituanian, de R. Mackevičienė și de A. Svinkūnaitė, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: româna.

— pentru guvernul austriac, de C. Pesendorfer, în calitate de agent;

— pentru guvernul polonez, de M. Szpunar, în calitate de agent;

— pentru guvernul Regatului Unit, de C. Murrel, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de L. Bouyon, precum și de W. Bogensberger și de H. Krämer, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 octombrie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO L 81, p. 24, denumită în continuare „Decizia-cadru 2002/584”), coroborată cu articolele 6, 48 și 52 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), precum și cu articolele 5 și 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”).

2 Această cerere a fost prezentată în cadrul unei proceduri referitoare la executarea în România a patru mandate europene de arestare emise de autoritățile germane împotriva domnului Radu, resortisant român, în vederea efectuării urmăririi penale pentru fapte de tâlhărie.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (1), (5)-(8), (10), (12) și (13) ale Deciziei-cadru 2002/584 au următorul cuprins:

„(1) În conformitate cu concluziile Consiliului European de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999, în special punctul (35), ar trebui să fie eliminată, între statele membre, procedura formală de extrădare pentru persoanele care încearcă să se sustragă justiției după ce au făcut obiectul unei condamnări definitive și să fie accelerate procedurile de extrădare privind persoanele bănuite că ar fi săvârșit o infracțiune.

[...]

(5) Obiectivul stabilit pentru Uniune, și anume, de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție, duce la eliminarea extrădării între statele membre și la înlocuirea acesteia cu un sistem de predare între autoritățile judiciare. Pe de altă parte, introducerea unui nou sistem simplificat de predare a persoanelor condamnate sau bănuite, cu scopul executării sentințelor de condamnare sau a urmăririlor, în materie penală, permite eliminarea complexității și a riscurilor de întârziere inerente procedurilor actuale de extrădare. Relațiile de cooperare clasice care au dominat până în prezent între statele membre ar trebui să fie înlocuite cu un sistem de liberă circulație a deciziilor judiciare în materie penală, atât a celor anterioare sentinței de condamnare, cât și a celor definitive, într-un spațiu de libertate, securitate și justiție.

(6) Mandatul de arestare european prevăzut în prezenta decizie-cadru constituie prima concretizare, în domeniul dreptului penal, a principiului recunoașterii reciproce pe care Consiliul European l-a calificat drept «piatra de temelie» a cooperării judiciare.

(7) Dat fiind faptul că obiectivul de a înlocui sistemul de extrădare multilateral întemeiat pe Convenția europeană privind extrădarea din 13 decembrie 1957 nu poate fi suficient realizat de statele membre acționând unilateral și, prin urmare, datorită dimensiunii și efectelor sale, poate fi mai bine realizat la nivelul Uniunii, Consiliul poate adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum se prevede la articolul 2 [UE] și la articolul 5 [CE] [...]

(8) Deciziile privind executarea mandatului european de arestare trebuie să facă obiectul unor controale suficiente, ceea ce înseamnă că o autoritate judiciară din statul membru în care a fost arestată persoana căutată va trebui să ia decizia de predare a acesteia.

[...]

(10) Mecanismul mandatului european de arestare se bazează pe un grad ridicat de încredere între statele membre. Punerea în aplicare a acestuia nu poate fi suspendată decât în caz de încălcare gravă și persistentă de către unul dintre statele membre a principiilor enunțate la articolul 6 alineatul (1) [UE], constatată de Consiliu, în aplicarea articolului 7 alineatul (1) [UE] și cu consecințele prevăzute la alineatul (2) din același articol.

[...]

(12) Prezenta decizie-cadru respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în articolul 6 [UE] și reflectate în [cartă], în special în capitolul VI. Nimic din prezenta decizie-cadru nu poate fi interpretat ca o interdicție de a refuza predarea unei persoane împotriva căreia a fost emis un mandat european de arestare, atunci când există motive să se creadă, pe baza unor elemente obiective, că respectivul mandat de arestare a fost emis cu scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pe motive de sex, rasă, religie, origine etnică, cetățenie, limbă, opinii politice sau orientare sexuală, sau de a aduce atingere situației acestei persoane pentru oricare din aceste motive.

Prezenta decizie-cadru nu împiedică un stat membru să aplice normele sale constituționale privind respectarea dreptului la un proces echitabil, libertatea de asociere, libertatea presei și libertatea de exprimare în alte mijloace de informare în masă.

(13) Nimeni nu ar trebui să fie îndepărtat, expulzat sau extrădat către un stat în care există un risc serios de a fi supus pedepsei cu moartea, torturii sau altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante."

4 Articolul 1 din această decizie-cadru definește mandatul european de arestare și obligația de executare a acestuia după cum urmează:

„(1) Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

(3) Prezenta decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [UE]."

5 Potrivit articolului 3 din decizia-cadru menționată, intitulat „Motive de neexecutare obligatorie a mandatului european de arestare”:

„Autoritatea judiciară a statului membru de executare (denumită în continuare «autoritate judiciară de executare») refuză executarea mandatului european de arestare în următoarele cazuri:

[...]

2. atunci când din informațiile aflate la dispoziția autorității judiciare de executare rezultă că persoana căutată a fost judecată definitiv într-un stat membru pentru aceleași fapte, cu condiția ca, în caz de condamnare, sancțiunea să fi fost executată sau să fie în acel moment în curs de executare, sau să nu mai poată fi executată, în conformitate cu dreptul statului membru de condamnare;

[...]”

6 Potrivit articolului 4 din aceeași decizie-cadru, intitulat „Motive de neexecutare facultativă a mandatului european de arestare”:

„Autoritatea judiciară de executare poate refuza executarea mandatului european de arestare:

[...]

2. atunci când persoana care face obiectul mandatului european de arestare este urmărită penal în statul membru de executare pentru aceeași faptă care stă la baza mandatului european de arestare;

[...]

5. în cazul în care, din informațiile aflate la dispoziția autorității judiciare de executare, rezultă că persoana căutată a fost judecată definitiv pentru aceleași fapte de o țară terță, cu condiția ca, în caz de condamnare, sentința să fi fost executată sau să se afle în acel moment în curs de executare sau să nu mai poată fi executată, în conformitate cu dreptul țării de condamnare;

[...]”

7 Articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584, intitulat „Decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana nu a fost prezentă în persoană”, permite în anumite condiții autorității judiciare de executare să refuze executarea unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia.

8 Articolul 5 din această decizie-cadru privește garanțiile pe care trebuie să le ofere statul membru emitent în cazuri speciale.

9 Articolul 8 din decizia-cadru menționată privește conținutul și forma mandatului european de arestare. Informațiile cerute potrivit alineatului (1) literele (d)-(f) al acestei dispoziții sunt următoarele:

„(d) natura și încadrarea juridică a infracțiunii, în special cu respectarea articolului 2;

(e) descrierea circumstanțelor comiterii infracțiunii, inclusiv a momentului, locului și gradului de implicare a persoanei căutate la infracțiune;

(f) pedeapsa pronunțată, în cazul în care este vorba despre o hotărâre definitivă, sau seria de pedepse prevăzute pentru infracțiune de legea statului membru emitent.”

10 Articolul 11 alineatul (1) din aceeași decizie-cadru, intitulat „Drepturile persoanei căutate”, prevede:

„Atunci când o persoană căutată este arestată, autoritatea judiciară de executare competentă informează această persoană, în conformitate cu dreptul intern, despre existența și conținutul mandatului european de arestare, precum și despre posibilitatea care îi este oferită de a consimți la predarea sa către autoritatea judiciară emitentă.”

11 Articolul 13 alineatele (1) și (2) din Decizia-cadru 2002/584, intitulat „Consimțământul la predare”, prevede:

„(1) În cazul în care persoana arestată indică faptul că ea consimte la predarea sa, acest consimțământ și, după caz, renunțarea sa expresă la drepturile conferite de «principiul specialității», prevăzut la articolul 27 alineatul (2), sunt date în fața autorității judiciare de executare, în conformitate cu dreptul intern al statului membru de executare.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru ca acest consimțământ și, după caz, renunțarea, prevăzute la alineatul (1), să fie obținute în condiții care să arate faptul că persoana le-a exprimat în mod liber și în deplină cunoștință a consecințelor acestuia. În acest scop, persoana căutată are dreptul să fie asistată de un avocat.”

12 Articolul 14 din această decizie-cadru, intitulat „Audierea persoanei căutate”, prevede că, în cazul în care persoana arestată nu consimte la predarea sa în modul prevăzut la articolul 13 din aceasta, ea are dreptul să fie audiată de autoritatea judiciară de executare, în conformitate cu dreptul statului membru de executare.

13 Intitulat „Decizia de predare”, articolul 15 alineatele (2) și (3) din decizia-cadru menționată prevede:

„(2) În cazul în care autoritatea judiciară de executare consideră că informațiile comunicate de statul membru emitent sunt insuficiente pentru a-i permite să decidă predarea, aceasta solicită furnizarea de urgență a unor informații suplimentare necesare, în special în legătură cu articolele 3-5 și 8, și poate stabili o dată limită pentru primirea acestora, ținând cont de necesitatea de a respecta termenele stabilite la articolul 17.

(3) Autoritatea judiciară emitentă poate, în orice moment, să transmită toate informațiile suplimentare utile autorității judiciare de executare.”

14 Articolul 19 alineatele (1) și (2) din aceeași decizie-cadru, intitulat „Audierea persoanei în așteptarea deciziei”, prevede:

„(1) Persoana căutată este audiată de autoritatea judiciară, asistată de o altă persoană, desemnată în conformitate cu dreptul statului membru căruia îi aparține instanța judecătorească sesizată.

(2) Audierea persoanei căutate se realizează în conformitate cu dreptul statului membru de executare și în condițiile stabilite de comun acord de autoritatea judiciară emitentă și autoritatea judiciară de executare.”

Dreptul român

15 Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 377 din 31 mai 2011, denumită în continuare „Legea nr. 302/2004”) cuprinde titlul III, „Dispoziții privind cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea [deciziei-cadru]”, al cărui capitol III, intitulat „Executarea de către autoritățile române a unui mandat european de arestare”, conține următoarea dispoziție:

„Articolul 98 –

Motive de refuz al executării

(2) Autoritatea judiciară română de executare poate refuza executarea mandatului european de arestare în următoarele cazuri:

[...]

b) când persoana care face obiectul mandatului european de arestare este supusă unei proceduri penale în România pentru aceeași faptă care a motivat mandatul european de arestare.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

16 La 25 mai și la 3 iunie 2009, Curtea de Apel Constanța (România), în calitate de autoritate judiciară de executare, a fost sesizată cu mai multe cereri formulate de autoritățile judiciare germane referitoare la predarea domnului Radu, persoană căutată în temeiul a patru mandate europene de arestare emise în vederea efectuării urmăririi penale de Parchetele din Münster, din Cobourg, din Bielefeld și din Verden (Germania), la 14 martie 2007, la 16 martie 2007, la 8 august 2007 și, respectiv, la 26 februarie 2008, pentru fapte ce corespund infracțiunii de tâlhărie prevăzute la articolul 211 din Codul penal român. Domnul Radu nu a consimțit la predarea sa.

17 Prin decizia din 5 iunie 2009, Curtea de Apel Constanța a dispus executarea a trei dintre mandatele europene de arestare, și anume, cele emise de Parchetele din Münster, din Cobourg și din Verden. În schimb, instanța de trimitere a refuzat, în temeiul articolului 98 alineatul (2) litera b) din Legea nr. 302/2004, executarea mandatului european de arestare emis la 8 august 2007 de Parchetul din Bielefeld, pentru motivul că domnul Radu este urmărit în România în fața Tribunalului Bacău pentru aceeași faptă care a motivat mandatul european de arestare. Aceasta a amânat, așadar, predarea domnului Radu până la finalizarea procedurii în această cauză în fața instanțelor române, menținând totodată măsura arestării preventive luate împotriva domnului Radu pentru o durată de 30 de zile.

18 Prin hotărârea din 18 iunie 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție a României a casat această decizie și a retrimis cauza la Curtea de Apel Constanța. Pe de altă parte, aceasta a dispus punerea în libertate a domnului Radu aplicând totodată o măsură preventivă de limitare a dreptului acestuia de liberă circulație, și anume, obligarea de a nu părăsi localitatea de domiciliu, orașul Bacău, fără încuviințarea instanței, și a instituit în sarcina acestuia mai multe obligații.

19 Cu ocazia ședinței din 22 februarie 2011 a Curții de Apel Constanța, domnul Radu s-a opus executării mandatelor europene de arestare emise împotriva sa. În primul rând, acesta a invocat faptul că, la data adoptării Deciziei-cadru 2002/584, nici drepturile fundamentale consacrate de CEDO, nici cele prevăzute de cartă nu erau încorporate expres în tratatele constitutive ale Uniunii. Or, în temeiul articolului 6 TUE, atât dispozițiile cartei, cât și cele ale CEDO ar fi devenit dispoziții de drept primar al Uniunii și, prin urmare, Decizia-cadru 2002/584 ar trebui de acum înainte să fie interpretată și aplicată în conformitate cu carta și cu CEDO. În continuare, domnul Radu a subliniat că această decizie-cadru nu a fost pusă în aplicare în mod coerent de statele membre. Mai precis, legislația

germană prin care a fost transpusă decizia-cadru menționată ar fi fost declarată neconstituțională și nulă de Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală) (Germania) prin hotărârea acesteia din 18 iulie 2005, înainte ca o nouă lege să fie adoptată. Or, executarea unui mandat european de arestare ar fi supusă unei condiții de reciprocitate. În sfârșit, domnul Radu a susținut că autoritățile judiciare ale statului membru de executare ar trebui să verifice dacă drepturile fundamentale garantate de cartă și de CEDO sunt respectate în statul membru emitent. În cazul nerespectării acestor drepturi, autoritățile respective ar putea să refuze executarea mandatului european de arestare în cauză, chiar dacă acest motiv de neexecutare nu este prevăzut în mod expres de Decizia-cadru 2002/584.

20 În aceste condiții, Curtea de Apel Constanța a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dacă normele juridice conținute de articolul 5 paragraful 1 din [CEDO] și articolul 6 [din cartă] combinat cu articolul 48 și articolul 52 din [aceasta], prin raportare și la articolul 5 paragrafele 3 și 4 și articolul 6 paragrafele 2 și 3 din [CEDO], constituie norme juridice primare [ale Uniunii], cuprinse în tratatele constitutive?

2) Acțiunea autorității judiciare desemnate din statul de executare a unui mandat european de arestare, constând în privarea de libertate și predarea forțată, fără acceptul persoanei față de care s-a emis un mandat european de arestare (persoana solicitată a fi arestată și predată), constituie o ingerință realizată de statul de executare în exercițiul dreptului (persoanei solicitate a fi arestată și predată) la libertate individuală, cuprins în dreptul Uniunii potrivit articolului 6 din TUE combinat cu articolul 5 paragraful 1 din [CEDO] și potrivit articolului 6 [din cartă] combinat cu articolul 48 și articolul 52 din [aceasta], prin raportare și la articolul 5 paragrafele 3 și 4 și articolul 6 paragrafele 2 și 3 din [CEDO]?

3) Dacă ingerința statului de executare a unui mandat european de arestare în exercițiul drepturilor și garanțiilor cuprinse în articolul 5 paragraful 1 din [CEDO] și potrivit articolului 6 [din cartă] combinat cu articolul 48 și articolul 52 din [aceasta], prin raportare și la articolul 5 paragrafele 3 și 4 și articolul 6 paragrafele 2 și 3 din [CEDO], trebuie să îndeplinească condiția necesității într-o societate democratică și pe cea a proporționalității acesteia cu scopul concret urmărit?

4) Dacă autoritatea judiciară desemnată din statul de executare a unui mandat european de arestare poate respinge cererea de predare, fără a încălca obligațiile stabilite de tratatele constitutive și celelalte norme juridice [ale Uniunii], pentru motivul neîndeplinirii cumulative a condițiilor necesare potrivit articolului 5 paragraful 1 din [CEDO] și articolului 6 [din cartă] combinat cu articolul 48 și articolul 52 din [aceasta], prin raportare și la articolul 5 paragrafele 3 și 4 și articolul 6 paragrafele 2 și 3 din [CEDO]?

5) Dacă autoritatea judiciară desemnată din statul de executare a unui mandat european de arestare poate respinge cererea de predare, fără a încălca obligațiile stabilite de tratatele constitutive și celelalte norme juridice [ale Uniunii], pentru motivul netranspunerii, totale sau parțiale, sau a transpunerii defectuoase (în sensul neîndeplinirii condiției reciprocității) a [Deciziei-cadru 2002/584] de către statul emitent al unui mandat european de arestare?

6) Dacă normele juridice conținute de articolul 5 paragraful 1 din [CEDO] și articolul 6 [din cartă] combinat cu articolul 48 și articolul 52 din [aceasta], prin raportare și la articolul 5 paragrafele 3 și 4 și articolul 6 paragrafele 2 și 3 din [CEDO], la care se face trimitere în articolul 6 din TUE, intră în conflict cu dreptul intern al statului membru al Uniunii Europene – România, respectiv cu titlul III al Legii nr. 302/2004, precum și dacă [Decizia-cadru 2002/584] este corect transpusă prin aceste norme?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

21 Guvernele român și austriac, precum și Comisia susțin că prezenta cerere de decizie preliminară este inadmisibilă pentru motivul că decizia de trimitere nu indică motivele pentru care interpretarea dreptului Uniunii și a cartei invocate în întrebările adresate ar fi necesară pentru soluționarea litigiului. Aceste întrebări ar avea astfel un caracter abstract, întrucât urmăresc obținerea unei interpretări teoretice a dreptului Uniunii. În special, aceste părți interesate, cărora li se alătură, cu privire la acest aspect, guvernul german, apreciază că decizia de trimitere nu permite identificarea motivelor care determină instanța sesizată cu litigiul principal să aibă în vedere refuzarea executării mandatelor europene de arestare în litigiu din cauza unei încălcări a drepturilor fundamentale ale persoanei interesate și nici, prin urmare, a măsurii în care executarea acestor mandate ar pune în pericol aceste drepturi.

22 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 22 iunie 2010, Melki și Abdeli, C-188/10 și C-189/10, Rep., p. I-5667, punctul 27 și jurisprudența citată).

23 În speță, prin intermediul primelor patru întrebări și al celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă are dreptul să examineze dacă emiterea unui mandat european de arestare este conformă cu drepturile fundamentale în scopul de a refuza, dacă este cazul, executarea acestuia, chiar dacă un asemenea motiv de neexecutare nu este prevăzut nici de Decizia-cadru 2002/584, nici de legislația națională prin care aceasta a fost transpusă. Prin intermediul celei de a cincea întrebări, această instanță urmărește de asemenea să determine dacă un astfel de refuz este posibil atunci când această decizie-cadru nu a fost transpusă în statul membru emitent.

24 Trebuie să se constate de la bun început că a cincea întrebare este ipotetică. Astfel, însăși emiterea mandatelor europene de arestare în litigiu este suficientă pentru a demonstra că, astfel cum guvernul german a confirmat în cadrul ședinței, Decizia-cadru 2002/584 făcuse într-adevăr obiectul unei transpuneri de către Republica Federală Germania la momentul emiterii acestor mandate de arestare. Această întrebare este, așadar, inadmisibilă.

25 În ceea ce privește celelalte întrebări, este necesar să se constate că acestea privesc, printre altele, interpretarea Deciziei-cadru 2002/584, precum și anumite dispoziții ale cartei într-un litigiu real referitor la executarea mai multor mandate europene de arestare emise de autoritățile germane în scopul efectuării urmăririi penale împotriva domnului Radu.

26 În plus, în ceea ce privește pretinsa încălcare a drepturilor fundamentale ale domnului Radu, se constată că, în cadrul procedurii penale din litigiul principal, acesta susține, pentru a se opune predării sale, că dispozițiile Deciziei-cadru 2002/584 privează autoritățile române de executare de posibilitatea de a verifica dacă drepturile la un proces echitabil, la prezumția de nevinovăție și la libertate de care acesta se bucură în temeiul cartei și al CEDO au fost respectate, în condițiile în care mandatele europene de arestare în litigiu au fost emise fără citarea sa și fără să fi avut posibilitatea de a angaja un avocat sau de a se apăra. Domnul Radu a reiterat, în esență, aceleași afirmații cu ocazia ședinței în fața Curții în cadrul prezentei proceduri.

27 În aceste condiții, trebuie să se considere că primele patru întrebări, precum și a șasea întrebare sunt admisibile.

Cu privire la fond

28 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 16 din prezenta hotărâre, cererea de decizie preliminară privește executarea unor mandate europene de arestare care nu au fost emise în scopul executării unei pedepse privative de libertate, ci în scopul efectuării urmăririi penale.

29 Din elementele furnizate Curții, astfel cum figurează acestea la punctul 26 din prezenta hotărâre, reiese că, în litigiul principal, persoana căutată, domnul Radu, invocă, pentru a se opune predării sale, faptul că mandatele europene de arestare au fost emise fără ca ea să fie audiată anterior emiterii acestor mandate de arestare de către autoritățile judiciare emitente, cu încălcarea articolelor 47 și 48 din cartă, precum și a articolului 6 din CEDO.

30 Desigur, în întrebările sale, instanța de trimitere se referă de asemenea la articolul 6 din cartă și la articolul 5 din CEDO. Decizia de trimitere nu conține însă nicio explicație în acest scop. Din actele anexate la decizia de trimitere reiese cel mult că, în fața instanței de trimitere, domnul Radu a susținut că aceasta din urmă ar trebui să refuze executarea mandatelor europene de arestare „prin care [el] a fost lipsit de libertate", întrucât acestea au fost emise cu încălcarea dreptului său la apărare. Această argumentație a domnului Radu referitoare la pretinsa încălcare a articolului 6 din cartă și a articolului 5 din CEDO în statul membru emitent se confundă astfel cu argumentația sa referitoare la încălcarea dreptului său la apărare în acest stat membru.

31 Este, așadar, necesar să se considere că, prin intermediul primelor patru întrebări, precum și prin intermediul celei de a șasea întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Decizia-cadru 2002/584, în lumina articolelor 47 și 48 din cartă, precum și a articolului 6 din CEDO, trebuie interpretată în sensul că autoritățile judiciare de executare pot refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul efectuării urmăririi penale pentru motivul că autoritățile judiciare emitente nu au audiat persoana căutată înainte de a emite acest mandat de arestare.

32 În această privință, trebuie să se constate de la bun început că dreptul de a fi audiat, garantat de articolul 6 din CEDO și pe care instanța de trimitere îl menționează în întrebările sale, este în prezent consacrat la articolele 47 și 48 din cartă. Se impune, prin urmare, să se facă trimitere la aceste dispoziții ale cartei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Otis și alții, C-199/11, punctele 46 și 47, precum și jurisprudența citată).

33 În plus, trebuie amintit că Decizia-cadru 2002/584, astfel cum reiese mai ales din articolul 1 alineatele (1) și (2), precum și din considerentele (5) și (7) ale acesteia, are ca obiect înlocuirea sistemului multilateral de extrădare între statele membre cu un sistem de predare între autoritățile judiciare a persoanelor condamnate sau bănuite în scopul executării sentințelor de condamnare sau a urmăririlor, acest din urmă sistem fiind bazat pe principiul recunoașterii reciproce (a se vedea Hotărârea din 5 septembrie 2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, punctul 28 și jurisprudența citată).

34 Decizia-cadru 2002/584 vizează astfel, prin introducerea unui nou sistem simplificat și mai eficient de predare a persoanelor condamnate sau bănuite că au încălcat legea penală, să faciliteze și să accelereze cooperarea judiciară în scopul de a contribui la realizarea obiectivului atribuit Uniunii de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție întemeindu-se pe gradul ridicat de încredere care trebuie să existe între statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iunie 2012, West, C-192/12 PPU, punctul 53 și jurisprudența citată).

35 În temeiul articolului 1 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584, statele membre sunt, în principiu, obligate să dea curs unui mandat european de arestare.

36 Astfel, după cum Curtea a statuat deja, potrivit dispozițiilor Deciziei-cadru 2002/584, statele membre nu pot să refuze executarea unui astfel de mandat decât în cazurile de neexecutare obligatorie prevăzute la articolul 3 din aceasta și în cazurile de neexecutare facultativă enumerate la articolele sale 4 și 4a (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 decembrie 2008, Leymann și Pustovarov, C-388/08 PPU, Rep., p. I-8983, punctul 51, precum și Hotărârea din 16 noiembrie 2010, Mantello, C-261/09, Rep., p. I-11477, punctul 37). În plus, autoritatea judiciară de executare nu poate supune executarea unui mandat european de arestare decât condițiilor definite la articolul 5 din decizia-cadru menționată.

37 Desigur, în temeiul articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584, încălcarea dreptului la apărare în cursul procesului care a condus la o condamnare penală în lipsă poate, în anumite condiții, să constituie un motiv de neexecutare facultativă a unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate.

38 În schimb, împrejurarea că mandatul european de arestare ar fi fost emis în scopul efectuării urmăririi penale fără ca persoana căutată să fi fost audiată de autoritățile judiciare emitente nu se numără printre motivele de neexecutare a unui asemenea mandat, astfel cum sunt acestea prevăzute de dispozițiile Deciziei-cadru 2002/584.

39 Contrar celor susținute de domnul Radu, respectarea articolelor 47 și 48 din cartă nu impune ca o autoritate judiciară a unui stat membru să poată refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul efectuării urmăririi penale pentru motivul că persoana căutată nu a fost audiată de autoritățile judiciare emitente înaintea emiterii acestui mandat de arestare.

40 Trebuie să se constate că obligarea autorităților judiciare emitente de a audia persoana căutată înainte de a emite un astfel de mandat european de arestare ar zădărnici în mod inevitabil însuși sistemul de predare prevăzut de Decizia-cadru 2002/584 și, prin urmare, realizarea spațiului de libertate, securitate și justiție, din moment ce, în special pentru a evita fuga persoanei vizate, un astfel de mandat de arestare trebuie să beneficieze de un anumit efect de surpriză.

41 În orice caz, legiuitorul european a asigurat respectarea dreptului de a fi audiat în statul membru de executare într-un mod care să nu compromită eficacitatea mecanismului mandatului european de arestare.

42 Astfel, din articolele 8 și 15 din Decizia-cadru 2002/584 reiese că, înainte de a decide predarea persoanei căutate în scopul urmăririi penale, autoritatea judiciară de executare trebuie să efectueze un anumit control asupra mandatului european de arestare. În plus, articolul 13 din această decizie-cadru prevede că persoana căutată are dreptul de a fi asistată de un avocat atunci când consimte la predarea sa și, dacă este cazul, renunță la aplicarea principiului specialității. Pe de altă parte, în temeiul articolelor 14 și 19 din Decizia-cadru 2002/584, persoana căutată, atunci când nu consimte la predarea sa și face obiectul unui mandat european de arestare emis în scopul urmăririi penale, are dreptul de a fi audiată de autoritatea judiciară de executare în condițiile stabilite de comun acord de autoritatea judiciară emitentă și autoritatea judiciară de executare.

43 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la primele patru întrebări, precum și la a șasea întrebare că Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretată în sensul că autoritățile judiciare de executare nu pot refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul efectuării urmăririi penale pentru motivul că persoana căutată nu a fost audiată în statul membru emitent anterior emiterii acestui mandat de arestare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

44 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, trebuie interpretată în sensul că autoritățile judiciare de executare nu pot refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul efectuării urmăririi penale pentru motivul că persoana căutată nu a fost audiată în statul membru emitent anterior emiterii acestui mandat de arestare.

Semnături